

Prvi učijo veronauk in navajajo otroke k poštenemu krščanskemu življenju. Za to prevažno nalogo določene so jim samo 2 uri, reci dve uri! A pri gospodu učitelju otroci berejo, pišejo, računijo. To morajo znati. Tudi petje se ne zanemarija. Lepa pesem blaži človeka, ljuba nam je vsaki čas, le pošena mora biti. Kolika važnost se pripisuje telovadbi, razvidimo iz tega, da jej je odmerjenih najmanj toliko ur, kakor veronauku. Torej veronauk in telovadba se imata za enako važna predmeta! To daje človeku dosti misliti.

A to še ni vse, kar se uči. Našteti še moramo prirodoznanstvo, zgodovino, nemško in slovensko slovnico in še več drugih stvari. Vsakemu izmed teh predmetov sta gotovo dve uri, če ne več odločeni. Število vseh ur na teden znaša 20—30. Uboga deca, da je ni konec, ko mora pri svoji živahnosti toliko časa na dan posedavati po šolskih klopih! Ubogi učitelj, kateremu je naloženo, da mora toliko raznovrstnih predmetov, popolno za se ločenih, učiti, kakor bi imel narediti iz šolarjev učene ljudi, ne pa mladino, ki bi toliko znala, kolikor bi rabila za svoj poklic, za svoj stan.

Tvarine je v ljudski šoli veliko preveč nakopičene, kakor bi jo mogla mladina dobro prebaviti ter v življenju porabiti. Kakor pa neprebavljena jed ovira telesni razvoj otrok, istotako uplivajo neprebavljeni nauki na njihovo dušo. Toda učitelj se ne sme na to ozirati, on mora po postavi predelati ogromno snov. Da mu pri tem nedostaja časa, da bi blažil srca ter vtrjeval mladino v krščanskih navadah, katere jo edino morejo obvarovati, da ne zabrede na kriva pota, vsakdo lahko vidi. A ravno v to bi morala delovati šola v prvi vrsti, da vzgaja mladino v plemenite, krepke značaje, katere ne bodo podrle vzbujajoče se strasti in nesreče.

Zato pa, ker po šolskih postavah ne more učitelj podpirati kateheta v blaženju srca ter delovati za pravi namen šole, kateri je: da mladina v spoznanju božjem bolj napreduje, po spoznanju koristnih reči modreje ravna, po ravnanju pa tudi v svetih čednostih raste, da se srce učencev oživi za Boga, za vero in cesarja in domovino, se ogreje za resnico in pravico, zato ker mora učitelj ta namen prezirati, katehet pa časa nima, da bi ga izvel, za to tako slabi uspehi naše šole, zato tolika izpridenost! Kadar bo šola zopet delovala v ta namen, upati bomo smeli boljše bodočnost.

Cerkvene zadeve.

Petinsedemdesetletnica prvega sv. obhajila sv. očeta Leona XIII.

Pred 75. leti se je v zavodu očetov iz družbe Jezusove v mestu Viterbo na Italijanskem obhajala kaj lepa slovesnost. Gojenci jezuitov so namreč imeli prvo svoje sv. obhajilo. Da bi bila slovesnost tem sijajnejša, se je izbral v ta namen praznik sv. Alojzija, 21. junij l. 1821. Med temi presrečnimi prvoobhajanci je bil tudi deček 11 let, blagega srca, bistre glave in lepega obnašanja in sicer iz grofovske rodbine Peči. Vzgladna mati njegova mu je že v prvi otroški dobi vcepila v srce iskreno ljubezen do Boga in do svetega življenja, zato pa se je tudi v zavodu posebno odlikoval po svoji nedolžnosti in čistosti srca in po izredni pobožnosti. Temu dečku je bilo ime Vincencij Joahim Peči.

Z nedolžnim srcem in čisto dušo je prejel omenjenega dne prvokrat presv. Rešnje Telo z največjo pobožnostjo. Odslej je mladi Peči ves gorel za Jezusa, z njim se je sklenil za vedno, njemu je izročil dušo in

telo. V tem zavodu je bil od 8—14. leta, od 14—28. leta pa se je učil v Rimu. Tukaj se mu je izpolnila srčna želja, katero je gojil že od mladih nog. Postal je duhovnik in sicer je bil posvečen 31. dec. 1837. Čez 5 let je postal škof l. 1843., čez 10 let kardinal l. 1853, in čez 25 let dne 20. febr. 1878 papež — Leon XIII. In sedaj je že 18 let, odkar s toliko slavo vlada sv. katoliško cerkev.

Dne 21. junija, na praznik sv. Alojzija, bo torej ravno 75 let, ko so sedanji poglavar sv. kat. cerkve prvokrat pristopili k mizi Gospodovi. Obhajajo torej svoj dijamantni jubilej. Da se ta jubilej dostojno proslavi, se delajo velike priprave v Rimu, pa tudi drugod po katoliškem svetu, kjer vneta srca gore za našega velikega Leona. O srečni dan 21. junija l. 1821., kolikega pomena si bil za našega sv. očeta! Saj pa je dan prvega sv. obhajila tudi za slehernega kristjana preimeniten dan. Vredno so prejeli Vzveličarja sveta, in glej, Jezus jih ni nikdar zapustil, temveč jih je celo izvolil za svojega vidnega poglavarja na zemlji. In koliko so kot tak že storili, tudi za nas slovanske narode!

Slovinci, radujmo se tega spominskega dne z sv. očetom, molimo za njih, da še jih Bog ohrani vsaj nekaj let. In vi, slov. dušni pastirji, ki boste na Alojzijevo prvokrat peljali nedolžne otročiče k sv. obhajilu, povejte jim tudi kaj o sv. očetu, ki so na isti dan prejeli prvokrat Gospoda nebes in zemlje!

Ciriljev.

Sv. birma v Jarenini.

»In ustal je nanagloma šum, kakor prihajajočega silnega piša; kadar pa se je ta glas zaslišal, se je množica sošla«. Tako nam pripoveduje sv. pismo prihod sv. Duha. Tako je bilo tudi v Jarenini dne 25. maja, na binkoštni ponedeljek. Ko je počil glas, da pridejo milostivi knezoškof delit sv. birme, sošla se je tudi velika množica od vseh strani. Že ob dekanijški in župnijski meji je stal lep slavolok. Tukaj so pozdravili mil. nadpastirja vlč. g. dekan; sredi pota pri drugem slavoloku farni fantje in dekleta. Pokanje topičev po vseh hribih je naznanjevalo že od daleč prihod. Pred Jarenino je stal tretji slavolok; in tukaj so bili zbrani duhovniki dekanijški in iz sosodstva, njim na čelu preč. stolni dekan Lovro Herg; učitelji s šolsko mladino in mnogobrojna množica. Ko je občinski predstojnik pozdravil knezoškofa in jih poprosil v imenu starišev, naj bi delili njihovim otrokom darove sv. duha, pomikala se je procesija med molitvami v krasno okinčano župnišče. Tu poprosi deklica v imenu birmancev za milosti, ki jih imajo prejeti, ter poda lep šopek; potem je bil vhod v cerkev. Po tihi sv. maši so knezoškof v ganljivem govoru razložili, kako potrebni smo dandanes vsi darov sv. duha. Po pridigi je bilo izpraševanje otrok in odraslih, molitve za pokojne farane. Konečno so podelili 316 otrokom sv. birmo. Po večernicah pa so obiskali dvorskega gospoda, o. Henrika Rešeka, in Jožefa Weingerla, velikega dobrotnika jareninske cerkve. Zvečer so bile vse hiše razsvetljene; na hribih pa so plamteli veliki kresi. Drugo jutro, v torek ob sedmih so se odpeljali mil. nadpastir k Sv. Jakobu. Ob farni meji se je zahvalil mož za vse duhovne dobrrote. »Angelus Domini custodiat Te«, tako je stalo na zadnjem slavoloku. Angelj Gospodov vodi povsodi stopinje našega milostljivega knezoškofa!

VII. poročilo „Cerkvene družbe v Vitanju“ za leto 1895. Namen družbe je: zbirati denar, da se zamore ob svojem času dostojno popraviti župna cerkev Sv. Petra in Pavla v Vitanju.

Družbino premoženje je znašalo vsled računa za 1894. leto 2774 gld. 48½ kr. Doneski leta 1895. (do

6. maja 1896) 366 gld. 64 kr. Stroški za letno poročilo, poština 27 gld. 15 kr. Dohodki leta 1895. torej 339 gld. 49 kr. Obresti od naloženega denarja 129 gld. 33 kr. Vse društveno imetje 3243 gld. 30 $\frac{1}{2}$ kr. Ta znesek je naložen tako-le: V posojilnici v Vitanju št. 1 hran. knj. 3137 gld. 06 kr. V blagajnici 6 gld. 24 $\frac{1}{2}$ kr. Na posestvu vložek 48 katastr. občina Brezen je vknjiženo 100 gld.

Za žive ude in dobrotnike se je opravila sv. maša dne 21. novembra 1895, za mrtve pa peta mrtvaška sv. maša dne 20. decembra 1895. Bog povrni vsem!

Za nadaljne doneske prosi odbor cerkvene družbe v Vitanju.

Gospodarske stvari.

Poročilo posojilnice v Vitanju.

V letu 1895. je pristopilo posojilnici 86 novih zadružnikov, izstopilo 13. Vsled tega je naraslo število zadružnikov na 604, kateri imajo v glavnih deležih po 5 gld. 2835 gld., v upravnih deležih po 1 gld. 271 gld., skupaj 3106 gld. Prošenj za posojila se je vložilo med letom 189 za skupni znesek 58.062 gld. Načelstvo je v 51 sejah dovolilo 163 — 49.867 gld., odbilo 26 strankam v znesku 8195 gld. Posodilo se je leta 1895. na osebni kredit 27.220 gld., na posestva 8362 gld. 10 kr., skupaj 35.582 gld. 10 kr. Vrnilo se je med letom 1895. na osebni kredit 7517 gld. 32 kr., na posestva 1723 gld. 3 kr., skupaj 9240 gld. 35 kr. Stanje danih posojil znaša koncem 1895. leta na posestva 44.877 gld. 51 kr. Na poroštvo ali osebni kredit 97.204 gld. 2 kr. Na vrednostne listine 425 gld. Vseh posojil je koncem 1895. leta 142.506 gld. 53 kr. Vložnikov je vložilo med letom na nove knjižice 156 v znesku za 32.519 gld. 12 kr. Na že obstoječe knjige določena svota 23.870 gld. 85 kr., skupaj 56.389 gld. 97 kr.

Za dobrotelne namene se je vsled sklepa občnega zbora dne 27. marca 1895 na račun leta 1894 darovalo: Za kosilo ubožnim šolskim otrokom v Vitanju 100 gld. Donesek k nakupu župn. vinograda 117 gld. 24 kr. Dijaški kuhinji v Celju 15 gld. Katol. podpornemu društvu v Celju 15 gld. Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 15 gld. Cerkevni družbi v Vitanju 15 gld. Za novo šolo v Velikovu 10 gld. Za šolo v Vitanju 10 gld. Za šolo v Rakovcu 5 gld. Za šolo v Skomru 5 gld. Za šolo v Št. Florjanu 5 gld. Za podružnico sv. Antona v Vitanju 10 gld. Skupaj 322 gld. 24 kr. Skupaj se je vporabilo za dobrotelna namena od čistega dobička dozdej 785 gld. 14 kr. Tudi od čistega dobička v letu 1895. se bo vporabila primerna svota za dobre namene. — Naznanilo o tem v prihodnjem letnem poročilu. Ves promet vitanjske posojilnice je v letu 1895. znašal 173.436 gld. 56 kr.

Sejmovi. Dne 20. junija v Vitanju. Dne 22. junija v Studencih pri Mariboru, v Št. Juriju ob juž. železnici, pri Sv. Antonu v Slov. gor., v Sevnici, Šostanju, Marenbergu (za konje) in pri Sv. Tomažu nad Veliko Nedeljo. Dne 24. junija v Konjicah, na Laškem, pri Marji-Trošt, v Podsredi, Ribnici in pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Dne 26. junija v Cmureku.

Dopisi.

Iz Slov. goric. (Ostanemo!) Od dne 1. junija začeni vozi poštni voz od Sv. Lenarta v Sl. g. do Maribora dvakrat na dan. Ta uredba je za promet jako

koristna in popotnikom močno ugodna. V dveh in pol uri prevozi poštni voz pot iz Maribora do Sv. Lenarta. — Naj se pri tej reči opomnim neko prikazen, ki osvetljuje mračno rovanje naših narodnih nasprotnikov. Nekoliko let sem je namreč pri naših uradih ime »Sv. Lenart v Slov. gor.« popolnoma izginilo. Sedaj se Sv. Lenart piše: »St. Leonhard in Steiermark.« Človek se čudi tej spremembi na prvi pogled, pa kdor krivično rovanje nemčurjev pri Sv. Lenartu pozna, mu je cela zadeva jasna. Zdaj pa se le poberite vsi drugi Sv. Lenarti s Štajarskega! Sv. Lenart v Gradcu, ti nimaš dalje pravice reči, da si na Štajarskem! Sv. Lenart pri Veliki Nedelji, v Zabukovju, nad Laškim, Sv. Lenart pod Turjakom itd., vi nimate dalje prostora v štajarski deželi; to pravico ima edino sedaj slavni »St. Leonhard in Steiermark« v Slov. goricah. Da pa bodo bralci tudi vedeli, zakaj se je staro, značilno ime »Sv. Lenart v Slov. gor.« prekrstilo v temni »St. Leonhard in Steiermark«, jim moramo povedati, da je temu uzrok edina trnjeva beseda »Slovenske gorice«. Kaj »Slovenske«; še ta besedica ni zginola raz zemljo?! »In Windischen Bücheln« si ti uradnik, poštnar, trgovec? Pojdi; pa ti »lačenburgarji« niso hoteli iti iz tako sramotnega kraja, tega njim želodec ne dovoli: in prisli so na misel, da se morajo »Slovenske gorice« vsaj na njihovih uradnih papirjih umakniti; tako je moralo staro, značilno ime »Sv. Lenart v Sl. gor.« s površja zginoti in prostor napraviti neprilicnemu imenu: »St. Leonhard in Steiermark.« Rečemo neprilicnemu: Ker je Sv. Lenartov na Štajarskem mnogo; in tako se mora še uprašati: pri katerem Sv. Lenartu? in da izveš pravo: se mora slednjič pristaviti vendar-le v »Slov. goricah«. Da se je c. k. poštni urad tega imena »in Steiermark« poprijel, temu se ne čudimo, od tam brije kaj mrzel sever iz Gradca na naše pravice, od tamkaj se le pravico pričakujemo, kdor se bodo naši poslanci na Dunaju za to resno potegnili. Da pa se je celo c. k. sodnija tega lotila, ali prav za prav tam se je ta prememba izvalila, to pa je tužno. Sicer bodo ljudje sli, Sv. Lenart v Slov. goricah pa ostane pri Slovencih.

Iz Istre. (O naših razmerah.) [Dalje]. Ceste okoli Trsta in Poreča, deloma blizu Pulja in blizu Pazina so lepe in več jih je a zunaj na deželi je lahko prebrojiš in nekatere teh, pa tudi ostala pota so taka, da se za nje brigajo največ le konji, goveda in ovce, pastirji, osobito slabo je po nekaterih daljnih krajih Pulja po Barbensčini, Labinščini in po otocih Čresu in Lošinju in deloma po Krku. Mislimo, da ne pretiravamo rekoč, da je v tem obziru v Bosni boljše preskrbljeno. V nekaterih kotih se nam dozdeva, da smo kje tam v Afriki ali na Turškem. — Posebno hudo je Slovanom Istre v jezikovnem oziru. Malo, samo tretji del, je italijanskih stanovnikov v Istri; dobri poznavatelji isterskih odnosajev pravijo celó, da jih je še veliko manj; a ipak imajo in podpirajo toliko šol italijanske zloglasne lege nacionale. Ustanavljajo pa svoje šole i v nekojih čisto hrvatskih krajih; jaz se le čudim, da se jim slovenske podrepnice za kak smrdljiv golaš ali za kako drobtinico usedejo na limanice in še bolj, odkod denar dobé za vzdrževanje tolikih, celo tu in tam nepotrebnih šol! Nekateri ljudje govore, da tu niso čisti posli. Čudo je, zakaj se morajo takoj otvoriti italijanske šole ali vsaj vsoprednice, kadar za nje pešica Italijanov terja, kakor v Lovrani; Slovanom jih pa ne dajo, dasi čakajo na nekoje stotine otrok in dasi se moramo za nje po 8 let tožiti tja do vrhovnega sodišča na Dunaju, kakor v St. Martinu in v Sv. Ivanu na otokih. Celo okrajno glavarstvo poreško nima nobene sistemizirane slov. šole, kakor stoprav od najnovejšega časa sem 1 ali 2 šoli za silo. — Pri volitvah na Poreščini so se tolikokrat go-